

LUYỆN TẬP VỀ CÂU NGHI VẤN TU TỪ

I – BÀI TẬP

1. Đọc đoạn trích sau, trả lời câu hỏi và thực hiện nhiệm vụ nêu ở dưới :

Người con trai đưa cho bác lái xe một gói nhỏ :

– Cái gì thế này ? – Bác lái xe hỏi.

– Củ tam thất cháu vừa đào thấy. Cháu gửi bác gái ngâm rượu uống. Hôm nọ bác chẳng bảo bác gái vừa ốm dậy là gì ?

Bác lái xe cũng rút từ túi cửa xe ra một gói giấy :

– Còn đây là sách tôi mua hộ anh.

(Nguyễn Thành Long)

a) Trong đoạn trích trên, có câu nào là câu nghi vấn thường, câu nào là câu nghi vấn tu từ ?

b) Nếu phải trả lời, thì anh (chị) trả lời thế nào đối với câu nghi vấn tu từ ấy ?

c) Viết câu nghi vấn tu từ ấy thành một câu trần thuật.

2. Đọc đoạn trích sau và thực hiện nhiệm vụ nêu ở dưới.

Nhưng ta trách gì Xuân Diệu ? Xuân Diệu, nhà thơ đại biểu đầy đủ nhất cho thời đại, chỉ nói cái khổ sở, cái thảm hại của hết thảy chúng ta.

(Hoài Thanh)

a) Tìm hàm ý trả lời của câu nghi vấn tu từ trong đoạn trích trên.

b) Viết câu nghi vấn tu từ trên thành câu trần thuật.

3. Đọc các đoạn trích sau, trả lời câu hỏi và thực hiện nhiệm vụ nêu ở dưới.

*– Hỡi sông Hồng tiếng hát bốn nghìn năm
Tổ quốc bao giờ đẹp thế này chăng ?*

(Chế Lan Viên)

- *Núi cao bởi có đất bồi
Núi chề đất thấp núi ngòi ở đâu ?
Muôn dòng sông đổ biển sâu
Biển chề sông nhỏ biển đâu nước còn ?*

(Tố Hữu)

- *Người đâu gặp gỡ làm chi
Trăm năm biết có duyên gì hay không ?*

(Nguyễn Du)

a) Tìm hàm ý trả lời trong các câu nghi vấn tu từ ở những đoạn trích trên. Trong các hàm ý trả lời đó có phần nội dung nào chung ?

b) Chuyển các câu nghi vấn tu từ ấy thành các câu trần thuật.

4. Hãy nêu vai trò và tác dụng nghệ thuật của câu nghi vấn tu từ trong bài thơ *Nhớ đồng* của Tố Hữu.

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. a) *Cái gì thế này ?* là câu nghi vấn thường (đòi hỏi phải có câu trả lời). *Hôm nọ bác chẳng bảo bác gái vừa ốm dậy là gì ?* là câu nghi vấn tu từ.

b) Có thể trả lời : *Vâng, quả bác có bảo thế.* (Lưu ý : có nhiều câu trả lời khác nhau).

c) Chẳng hạn : *Hôm nọ bác bảo bác gái vừa ốm dậy.*

2. a) Hàm ý câu trả lời : *Ta không trách Xuân Diệu.*

b) Chẳng hạn : *Nhưng ta không trách Xuân Diệu.*

3. a) Hàm ý trả lời : *Tổ quốc chưa bao giờ đẹp thế này ; Núi không có chỗ tồn tại ; Biển không còn nước ; Không biết có duyên gì.* Phần nội dung chung trong các câu trả lời đó là xác nhận một điều có tính phủ định (không hoặc chưa tồn tại).

b) Chẳng hạn

- *Tổ quốc chưa bao giờ đẹp thế này.*

- *Núi chề đất thấp, núi không có nơi tồn tại.*

- *Biển chề sông nhỏ, biển không còn nước.*

- *Trăm năm không biết có duyên gì không.*

4. Gợi ý :

– Bài thơ có tất cả 11 khổ thơ dài ngắn khác nhau thì có đến 10 khổ được cấu tạo theo kiểu câu nghi vấn tu từ (trừ khổ thứ 10).

– Câu nghi vấn tu từ là câu không dùng để hỏi, bản thân nó đã hàm chứa câu trả lời, đó là tâm trạng của tác giả, là nỗi nhớ day dứt, triền miên.